Warszawa, dn. 21 stycznia 2026 roku

adresat petycji:

Jan Grabiec
Przewodniczący Komitetu Pożytku Publicznego
Komitet do spraw Pożytku Publicznego
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

PETYCJA
w interesie publicznym

o podjęcie inicjatywy legislacyjnej w zakresie nowelizacji ustawy – Prawo o stowarzyszeniach poprzez utworzenie centralnego rejestru stowarzyszeń zwykłych

Działając na podstawie art. 2 ust. 1 i 2 pkt 1 oraz art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, niniejsza petycja zostaje wniesiona **w interesie publicznym** i dotyczy **żądania zmiany obowiązujących przepisów prawa.**

Przedmiot petycji

wnoszę o:

1. **podjęcie przez Przewodniczącego Komitetu Pożytku Publicznego inicjatywy legislacyjnej** zmierzającej do nowelizacji ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach,
2. **utworzenie centralnego, ogólnopolskiego i jawnego rejestru stowarzyszeń zwykłych**, prowadzonego w systemie teleinformatycznym,
3. zapewnienie **nieodpłatnego dostępu do aktualnych danych oraz bezpłatnych wyciągów i zaświadczeń** dla stowarzyszeń zwykłych – analogicznie jak ma to miejsce w przypadku podmiotów wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego.

uzasadnienie

1. **Rozproszenie ewidencji i realna niedostępność danych**

   Obecnie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, ewidencje stowarzyszeń zwykłych prowadzone są przez właściwych miejscowo starostów (lub prezydentów miast na prawach powiatu). Oznacza to istnienie **kilkuset odrębnych ewidencji**, często prowadzonych w różnej formie, z odmiennym standardem informacyjnym i technicznym.

   W praktyce uniemożliwia to:

   - szybkie ustalenie istnienia danego stowarzyszenia zwykłego,
   - weryfikację jego statusu prawnego,
   - sprawdzenie reprezentacji oraz aktualności danych,
   - automatyczną wymianę danych pomiędzy administracją publiczną.

   Taki stan rzeczy stoi w sprzeczności z zasadą **przejrzystości życia publicznego**, bezpieczeństwa obrotu prawnego oraz nowoczesnych standardów cyfrowej administracji.

2. **Nierówne traktowanie stowarzyszeń zwykłych i stowarzyszeń wpisanych do KRS**

   Stowarzyszenia wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego:

   - korzystają z **centralnego, jawnego rejestru**,
   - mogą **bezpłatnie uzyskiwać aktualne wyciągi i odpisy** z rejestru.

   Tymczasem stowarzyszenia zwykłe:

   - aby uzyskać **zaświadczenie o wpisie do ewidencji**,
   - **każdorazowo zobowiązane są do uiszczenia opłaty skarbowej w wysokości 17 zł**,
   - muszą występować indywidualnie do właściwego organu, często w formie papierowej.

   Stanowi to **nieracjonalne i nieuzasadnione zróżnicowanie sytuacji prawnej podmiotów realizujących konstytucyjne prawo zrzeszania się**, mimo że stowarzyszenia zwykłe wykonują coraz częściej zadania społeczne, obywatelskie i lokalne, nierzadko we współpracy z administracją publiczną.

3. **Potrzeba automatyzacji i cyfryzacji procesu rejestracji**

   Utworzenie centralnego rejestru stowarzyszeń zwykłych:

- umożliwiłoby **zautomatyzowanie procesu rejestracji i aktualizacji danych**,
- ograniczyłoby koszty administracyjne po stronie organów nadzorujących,
- zwiększyłoby pewność i bezpieczeństwo obrotu prawnego,
- pozwoliłoby na rzeczywistą realizację zasady „once only" w administracji publicznej.

Co istotne, sama ustawa – Prawo o stowarzyszeniach **już dopuszcza prowadzenie ewidencji w systemie teleinformatycznym**, jednak brak jest rozwiązania systemowego o charakterze centralnym .

4. **Interes publiczny i zgodność z konstytucyjną wolnością zrzeszania się**

Postulat utworzenia centralnego rejestru stowarzyszeń zwykłych pozostaje w bezpośrednim związku z:

- art. 12 Konstytucji RP (wolność tworzenia i działania stowarzyszeń),
- zasadą równości wobec prawa,
- potrzebą wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego.

Brak centralnego rejestru w praktyce **utrudnia funkcjonowanie najprostszej i najbardziej dostępnej formy zrzeszania się obywateli**, co godzi w istotę tej wolności.

Wniosek końcowy

Mając na uwadze powyższe, wnoszę o:

- merytoryczne rozpatrzenie niniejszej petycji,
- podjęcie przez Przewodniczącego Komitetu Pożytku Publicznego działań zmierzających do nowelizacji ustawy – Prawo o stowarzyszeniach,
- uwzględnienie postulatu **utworzenia centralnego, bezpłatnego i jawnego rejestru stowarzyszeń zwykłych** jako rozwiązania systemowego, służącego interesowi publicznemu.

ZAŁĄCZNIK NR 1 – PROJEKT USTAWY (art. po art.)

Projekt ustawy
o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach

Art. 1
W ustawie z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach wprowadza się następujące zmiany:

1) Po art. 40b dodaje się art. 40c–40g w brzmieniu:

Art. 40c.
1. Tworzy się **Centralny Rejestr Stowarzyszeń Zwykłych**, zwany dalej „Rejestrem".
2. Rejestr jest jawny i prowadzony w systemie teleinformatycznym.
3. Rejestr prowadzi minister właściwy do spraw administracji publicznej.

Art. 40d.
1. Rejestr obejmuje dane, o których mowa w art. 40b ust. 1.
2. Dane są aktualizowane niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dokonania wpisu lub zmiany.

Art. 40e.
1. Wpis do Rejestru następuje z urzędu, na podstawie danych przekazywanych przez organ nadzorujący.
2. Wpis nie wymaga odrębnego wniosku stowarzyszenia zwykłego.

Art. 40f.
1. Każdy ma prawo nieodpłatnego dostępu do danych zawartych w Rejestrze.
2. Wyciągi i zaświadczenia generowane z Rejestru w postaci elektronicznej mają moc dokumentu urzędowego.

Art. 40g.
Minister właściwy do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia Rejestru, standardy techniczne oraz zakres przekazywanych danych.

2) W art. 40b ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Dane ewidencyjne są udostępniane za pośrednictwem Centralnego Rejestru Stowarzyszeń Zwykłych."

Art. 2 (przepisy przejściowe)
Organy nadzorujące przekazują dane do Rejestru w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 3
Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIK NR 2 – OSR

(OCENA SKUTKÓW REGULACJI)

1. Cel regulacji

Uproszczenie i centralizacja ewidencji stowarzyszeń zwykłych oraz likwidacja barier administracyjnych i finansowych.

2. Podmioty objęte regulacją

- stowarzyszenia zwykłe,
- organy nadzorujące (starostowie/prezydenci miast),
- administracja rządowa.

3. Wpływ na sektor finansów publicznych

- koszt jednorazowy: uruchomienie systemu IT,
- oszczędności stałe: ograniczenie obsługi papierowej i wydawania zaświadczeń,
- ubytek wpływów z opłaty skarbowej – **nieistotny fiskalnie**.

4. Wpływ na konkurencyjność i rynek pracy

Brak wpływu.

5. Wpływ na obywateli i NGO

Znacząco pozytywny – uproszczenie procedur, likwidacja opłat, większa przejrzystość.

6. Ryzyka

- migracja danych → długi okres przejściowy,
- obciążenie JST → centralne narzędzie IT.

ZAŁĄCZNIK NR 3 – PROJEKT ROZPORZĄDZENIA WYKONAWCZEGO

Rozporządzenie Ministra ...

w sprawie Centralnego Rejestru Stowarzyszeń Zwykłych

§ 1

Rozporządzenie określa sposób prowadzenia Centralnego Rejestru Stowarzyszeń Zwykłych.

§ 2

Rejestr prowadzony jest w systemie teleinformatycznym zapewniającym:

1. integralność danych,
2. interoperacyjność z innymi rejestrami publicznymi,
3. możliwość generowania zaświadczeń elektronicznych.

§ 3

Organy nadzorujące przekazują dane do Rejestru w formacie elektronicznym określonym w załączniku do rozporządzenia.

§ 4

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem uruchomienia Rejestru.